جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور
استانداری آذربایجان شرقی

سال ۱۳۹۸
سال رونق تولید

سازمان پدافند غیرعامل کشور

ماهنامه اداره کل پدافند غیر عامل

شماره ۳۴، تیر ماه ۱۳۹۸

استاندار آذربایجان شرقی:
تلاش برای توسعه اشتغال، تقویت تولید و صنعت را از اصلی‌ترین اولویت‌ها بیان کردند

سرپرست اداره کل پدافند غیرعامل استان آذربایجان شرقی:
مجهز شدن مرکز استان به تجهیزات CBRN بسیار ضروری است

بازدید از زیرساخت‌های پایانه مسافربری مرکزی شهرداری تبریز با حضور سرپرست اداره کل پدافند غیر عامل استان انجام شد

در این شماره می‌خوانید:

پدافند غیر عامل به صورت
علمی، دقیق، به روز و همه
جانبه عمل و با هر گونه نفوذ
مقابله کند.
مقام معظم رهبری، فرماندهی کل قوا
حضرت امام خامنه‌ای

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور
استانداری آذربایجان شرقی

سازمان پدافند غیرعامل کشور

ماهنامه اداره کل پدافند غیر عامل – شماره ۳۴

مدیر مسئول:

محمد باقر آقایی

سردبیر:

لیدا رسول اهری

نشانی:

تبریز، میدان شهدا، استانداری آذربایجان شرقی، اداره کل پدافند غیرعامل

تلفن: ۳۵۲۹۱۳۱۸-۰۴۱

دورنگار: ۳۵۲۹۱۳۵۹-۰۴۱

فهرست مطالب:

استادان، پژوهشگران و دانشجویان علاقمند، می‌توانند مقاله‌های آموزشی، پژوهشی و ترویجی خود را برای درج در نشریه پدافند غیر عامل به نشانی زیر ارسال کنند.

passivedefense@ostan-as.gov.ir

جلسه شورای اداری استان با محوریت بررسی موضوعات پدافند غیرعامل و تهدیدات زیستی، شیمیایی

دکتر محمدرضا پورمحمدی در جلسه شورای اداری استان، تلاش برای توسعه اشتغال و تقویت تولید و صنعت را یکی از اصلی‌ترین اولویت‌ها دانست و افزود: چهار موسسه تولیدی و صنعتی استان نیز در روزهای اخیر موفق به کسب رتبه‌های برتر کشوری شدند که قدردان تلاش‌های آنان هستم.

وی با اشاره به تحریم‌های ظالمانه آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، گفت: در حال حاضر در شرایط بسیار ویژه‌ای قرار گرفته‌ایم و بر همین اساس باید بیش از گذشته برای پیشبرد اهداف اقتصادی تلاش شود و توجه به پدافند اقتصادی و فعال کردن این حوزه می‌تواند مفید و مؤثر باشد.

استاندار آذربایجان شرقی با اشاره به آسیب‌ها و تهدیدات احتمالی در حوزه‌های مختلف و اهمیت مقابله آن‌ها، از تمامی مسئولین دستگاه‌های اجرایی خواست تا توجه بیشتری به پدافند غیرعامل در زمینه و حوزه کاری خود داشته باشند.

وی در این جلسه تهدیدات متصور در حوزه زیستی، شیمیایی را متذکر شدند و مباحثی در این خصوص توسط اساتید برجسته کشوری و استانی در ادامه مطرح و توصیه‌های لازم ارائه شد.

پایگاه اطلاع رسانی استانداری آذربایجان شرقی
عکس : بیژن شیخ علیزاده

جلسه بررسی امکـانات و تجهیزات آتش‌نشانی شهرداری تبریز

محمدباقـر آقـایی سرپرست اداره کـل پدافند غیر عامل استانداری آذربایجان شرقی در جلسه بررسی امکانات و تجهیزات آتش‌نشانی شهرداری تبریز اظهار داشت: با توجه به قرار گرفتن استان در مسیر ترانزیتی محصولات نفتی و شیمیایی، مجهز شدن مرکز استان به تجهیـزات CBRN بسیار ضروری است.

وی همچنین با بررسی امکانات و تجهیزات مجموعه آتش نشانی شهرداری تبریز، خواستار تلاش بیشتر این مجموعه در زمینه اجرای الزامات پدافند غیرعامل شد. آقایی همچنین خواستار پیگیری مسئولین آتش نشانی تبریز در انتقال تجهیزات استاندارد به استان شد.

ایشان در ادامه به بحث آموزش نیروهای تخصصی برای آمادگی مقابله با حوادث اشاره کرد و افزود: خوشبختانه آتش نشانی شهرداری تبریز عملکرد مطلوبی در راستای برگزاری دوره‌های آموزشی عمومی و تخصصی پدافند غیرعامل داشته است و انتظار می‌رود این روند مناسب حفظ شود.

آقایی همچنین با اشاره به برگزاری مانورها و رزمایش‌های مختلف با سناریوهای بروز به منظور ارتقاء سطح آمادگی دستگاه‌های اجرایی استان در برابر تهدیدات، بیان داشت: برگزاری رزمایش‌ها باعث افزایش توان تصمیم‌گیری مدیران در شرایط بحرانی می‌شود.

وی در انتها از انجام هماهنگی‌های لازم برای برگزاری رزمایش ترکیبی با محوریت شیمیایی در استـان خبر داد. سرپرست اداره کـل پدافنـد غیرعامل با اشاره به برگزاری جلسات قرارگاه شیمیایی، تلاش بیشتر اعضای این قرارگاه را در جهت ایجاد هماهنگی‌های لازم برای برگزاری این رزمایش خواستار شد.

جلسه کارگروه راه و شهرسازی پدافند غیرعامل شهرستان تبریز

در اولین جلسه کارگروه راه و شهرسازی پدافند غیر عامل در سال جاری اسدی، رئیس کارگروه راه و شهرسازی و معاون هماهنگی امور عمرانی فرمانداری تبریز با اشاره به این که نصف جمعیت استان در تبریز ساکن است، بیان کرد: رعایت الزامات و اهمیت موضوع پدافند غیرعامل باید در ذهن مردم و مسئولین شکل گیرد تا برای مواجهه با تهدیدات مختلف برنامه‌ریزی نموده و آمادگی داشته باشیم.

برگزاری دوره‌های آموزشی عمومی و تخصصی با موضوعات پدافند غیرعامل، انجام بازدیدهای دوره‌ای از زیرساخت‌ها، ایجاد راه‌های دسترسی اضطراری به شهرها و همکاری مردم با نهادهای مسئول از موضوعاتی است که اکنون باید توجه خود را به آن معطوف نماییم.

در این جلسه بر تشکیل منظم جلسات، بررسی موضوعات پدافند غیرعامل و احصاء تهدیدات احتمالی تأکید شد و از اعضای کارگروه خواسته شد تا نظرات و پیشنهادها خود را در خصوص موضوعات قابل طرح در جلسات بعدی و همچنین اهمیت توجه به اجرای الزامات پدافند غیرعامل در زیرساخت‌های شهرستان ارائه نمایند.

جلسه کارگروه پدافند غیرعامل شهرداری کلانشهر تبریز

آقـای عادلی سعدآباد مدیر عامـل سازمان پایـانه مرکـزی مسافربری شهرداری تبریز، پدافند غیـر عامل را مهمترین عامل آمادگی جهت پیشگیری از خطرات احتمالی و همچنین کاهش خسارات در حوادث دانستند و اعلام کردند به همین جهت، ساختمان جدیدالاحداث پایانه مرکزی تبریز با رعایت اصول مقررات ملی ساختمان‌های عمومی احداث گردیده و مقاومت لازم و پیشگیری از حوادث قهری در آن لحاظ گردیده است.

ایشان پایانه مرکزی مسافربری شهرداری تبریز را بزرگترین پایانه شمالغرب و مجهزترین پایانه در سطح کشور دانست و گفت: امیدواریم حادثه ناگواری در شهر رخ ندهد اما اگر اتفاق افتاد، آمادگی کامل در سازمان پایانه‌های مسافربری وجود دارد. به طور مثال در زمستان سال گذشته با در راه ماندن مسافران، محل اسکان موقتی که از قبل تعبیه شده بود برای این منظور استفاده شد.

محمد باقر آقایی سرپرست اداره کل پدافند غیرعامل استان آذربایجان شرقی در این جلسه به تهدیـدات و آسیب‌هایی که متوجه سازمـان پایانه‌های مسافربری تبریز می‌باشد، اشاره کرده و بیان داشت: این تهدیدات و آسیب‌ها باید به صورت تخصصی شناسایی شود و از طرفی آمادگی جهت مقابله با آن‌ها ارتقاء یابد تا در مواقع بحرانی به پناهگاه و محل امنی برای شهروندان تبدیل شود.

وی افزود: این ساختمان هم باید کارکرد چند منظوره داشته باشد و هم در شرایط بحرانی نسبت به جابجایی نیروهای امدادی و نظامی فعال باشد.

آقـایی در انتها اظهـار داشت: در راستـای افزایش فرهنگ‌سـازی، دوره‌های عمـومی و تخصصی و همایش‌های ملی و استانی برگزار کرده‌ایم و این آمادگی وجود دارد که اگر سازمان پایانه‌ها نیز نسبت به برگزاری این دوره‌ها اقدام کند، در زمینه تأمین اساتید تخصصی و تأمین نیازهای آموزشی این سازمان، اقدامات لازم صورت گیرد.

در انتهای جلسه لوح تقدیری از طرف سازمان پدافند غیرعامل کشور به دکتر عادلی سعدآباد به پاس اجرای برنامه‌های مختلف در زمینه آموزش‌های تخصصی و عمومی پدافند غیرعامل اهدا شد.

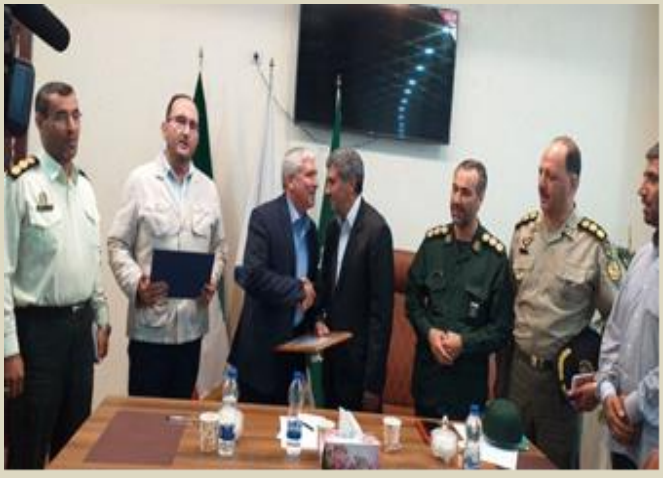

در حاشیه این جلسه بازدیدی از زیرساخت‌های پایانه مسافربری مرکزی با حضور سرپرست اداره کل پدافند غیرعامل استان آذربایجان شرقی انجام شد.

جلسه شورای پدافند غیرعامل شهرستان ورزقان

جلسه شورای پدافند غیرعامل شهرستان ورزقان به ریاست فرماندار و با حضور سرپرست اداره کل پدافند غیرعامل استانداری آذربایجان شرقی برگزار شد.

حسن یحیوی، فرماندار ورزقان در این جلسه اظهار داشت: ساختار شورای پدافند غیرعامل شهرستان-ها و کارگروه‌ها و قرارگاه‌های ذیل آن، بر اساس دستورالعمل‌های متناظر شهرستانی تشکیل شده است و در شهرستان ورزقان، تمامی جلسات به صورت منظم در حال برگزاری است.

محمد باقر آقایی، سرپرست اداره کل پدافند غیر عامل استانداری نیز در این جلسه گفت: جنگ واژه‌ای اجتماعی است و پدافند غیرعامل به عنوان مکمل پدافند عامل در زمان صلح عمل می‌کند.

وی با بیان اهمیت آموزش‌ها در تقویت بنیه دفاعی کشور اظهار داشت: امروز اگر دشمن احساس کند که بنیه دفاعی کشوری قوی است، از انجام حمله به زیرساخت‌های دفاعی آن منصرف می‌شود.

آقایی وظیفه شورای پدافند غیرعامل شهرستان‌ها را شناسایی تهدیدات حوزه‌های مختلف دانست و گفت: با توجه به این‌که منشأ، جنس، ابعاد و حوزه تهدیدات متفاوت است و الگوی ثابتی ندارند و در حال تغییر می‌باشند، لازم است تیم‌های تخصصی به منظور رصد و پایش تهدیدات زیستی، شیمیایی، سایبری و ... تشکیل و ضمن بازدید از زیرساخت های مهم، تهدیدات و آسیب‌پذیری‌های هر حوزه شناسایی و راهکار متناسب ارائه شود.

سرپرست اداره کل پدافند غیرعامل در سفر به شهرستان ورزقان، از سد حاجیلار واقع در بخش خاروانای این شهرستان بازدید و بر ضرورت انجام تمهیدات لازم برای پیشگیری از ورود مواد آلاینده به مخزن این سد تأکید کرد.

جلسه شورای پدافند غیرعامل اهر

جلسه شورای پدافند غیرعامل شهرستان اهر به ریاست فرماندار اهر و با حضور اعضای شورای پدافند غیرعامل شهرستان اهر برگزار شد.

در این جلسه محمودی فرماندار اهر با اشاره به دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی پدافند غیرعامل در سال جاری، از اعضای شورا پدافند غیرعامل و روسای کارگروه‌ها و قرارگاه‌ها خواست تا در جهت اجرایی نمودن الزامات پدافند غیرعامل در سطح شهرستان اقدامات مؤثرتری انجام دهند.

وی در ادامه اظهار داشت: با توجه به افزایش دمای هوا و احتمال وقوع آتش‌سوزی در مزارع، مراتع و جنگل‌ها بر لزوم آمادگی دستگاه‌های مسئول در این زمینه تأکید کرد. محمودی با اعلام راه‌اندازی بانک اطلاعاتی بحران در شهرستان اهر، در خصوص اهمیت و تأثیر وجود چنین بانک اطلاعاتی در تسهیل مدیریت حوادث طبیعی و غیرطبیعی مطالبی بیان نمود.

برگزاری مانور زلزله استانی در شهرستان شبستر

این مانور با هدف آمادگی بیشتر و ارزیابی دستگاه های اجرایی و همچنین افزایش آگاهی ها و توانایی های عمومی استانی در شهرستان برگزار گردید.

معاون برنامه ریزی و عمرانی فرمانداری شبستر با تاکید بر کیفیت برگزاری مانور گفت: هدف از برگزاری مانور زلزله سنجش آمادگی اعضا کارگروه های تخصصی استان و نحوه امداد ونجات و همچنین ایجاد هماهنگی بین دستگاه های عضو شورای هماهنگی مدیریت بحران ومسئول در حوادث و بحران هاست. در این مانور پس از اعلام زلزله فرضی با درجه ریشتر۷، تیم های امدادی با حضور به موقع و در کمترین زمان ممکن در صحنه و اقدام به انجام عملیات های ارزیابی، جستجو ونجات، اسکان اضطراری با برپایی چادر، درمان اضطراری با برپایی بیمارستان صحرایی و درمانگاه نمودند.

پس از برگزاری مانور نسبت به احصاء نقاط ضعف و قوت دستگاه های اجرایی مسئول اقدام و مستندسازی برای استفاده از تجربیات توسط اعضای شورای هماهنگی مدیریت بحران شهرستان انجام خواهد شد. از دیدگاه کارشناسان ارزیابی، سطح برگزاری این مانور بسیار خوب بوده و نتایج اولیه آن حاکی از موفقیت در برگزاری مانور است که نتایج دقیق ارزیابی کارگروه ها در اولین جلسه شورای هماهنگی مدیریت بحران اعلام خواهد شد.

ضرورت استفاده از مولدهای برق اضطراری در مواقع بحران

مقدمه:

تحولات به وقوع پیوسته در صنعت و شیوه‌های جدید استفاده از منابع نیرو و همچنین رشد اقتصادی روز افزون موجب خواهد شد که در طی ۲۰ سال آینده تحولات اساسی در زمینه مولد برق (دیزلی، گازسوز) در سراسر دنیا رخ دهد. طبق پیش‌بینی صورت گرفته توسط متخصصین حوزه‌های برق و انرژی در ایران بیش از ۱۰۰ گیگاوات ظرفیت تولید انرژی برای تأمین تقاضای روزافزون انرژی الکتریکی و همچنین جبران انرژی مربوط به نیروگاه‌هایی که از رده خارج می‌شوند مورد نیاز می‌باشد. امیدواریم که مفاهیم مربوط به دیزل ژنراتور و نیروگاه و تأمین نیرو برای ساختمان‌ها مطرح گردد که آغازی برای توسعه تکنولوژی مولد برق و تأمین انرژی الکتریکی باشد.

دیزل ژنراتور یکی از فناوری‌های کلیدی در زمینه برق و تأمین نیرو برای ساختمان‌ها به ویژه در مواقع بحران می‌باشد چرا که این دیزل ژنراتورها امکانات قابل توجهی را برای تبدیل انرژی مکانیکی به انرژی الکتریکی در اختیار دارند. دیزل ژنراتورها کاربرد وسیعی در کلیه زمینه‌های صنعت دارد و از قدیمی‌ترین محرک‌های مکانیکی به شمار می‌روند. اصولاً دیزل ژنراتورها تا قدرت ۲ الی ۳ مگاوات و به خصوص به عنوان دیزل ژنراتورهای اضطراری بیمارستان‌ها، هتل‌ها، ادارات و مناطقی که دارای مصرف محدود می‌باشند کاربرد گسترده دارد.

سیستم برق اضطراری چیست؟

سیستم برق اضطراری نوعی سیستم برق محافظ می‌باشد که در هنگام بحران و یا زمانیکه سامانه برق شهری از کار می‌افتد برای فراهم نمودن انرژی الکتریکی مورد استفاده قرار می‌گیرد. سیستم برق اضطراری یو پی اس و دستگاه مولد برق دیزل ژنراتور هر دو منابع اصلی برای سیستم برق اضطراری منزل، سامانه برق اضطراری بیمارستان و سامانه برق پشتیبان صنعتی و تجاری می‌باشند. روی هم رفته سیستم برق اضطراری به گروهی از تجهیزات، دستگاه‌ها و بعضی اوقات نرم‌افزاری گفته می‌شود که در زمان‌های بحران مثل قطع برق شهری و یا نوسانات شدید به عنوان سیستم پشتیبان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

انواع مختلف سیستم برق اضطراری:

سیستم برق اضطراری دارای انواع مختلفی همچون برق اضطراری یو پی اس (منبع برق بدون وقفه)، سیستم برق اضطراری خورشیدی، بادی و دیزل ژنراتور می‌باشد. در گذشته بکارگیری از اینگونه سیستم فقط در مراکزی همچون بیمارستان، دیتاسنتر، اماکن نظامی مهم و ساختمان‌های با درجه اهمیت بالا مرسوم بود که با توسعه تکنولوژی و ارزان شدن این دستگاه‌ها و فراگیر شدن سیستم‌های انرژی خورشیدی، بکارگیری این دستگاه‌ها در تمامی مکان‌ها میسر شد. از انواع متعدد مولد برق اضطراری در طیف گسترده‌ای از مراکز مثل آپارتمان‌های مسکونی، آسانسورها، دوربین‌های مداربسته، درب‌های اتوماتیک و سیستم‌های حفاظتی، بیمارستان‌ها، آزمایشگاه‌ها، مراکز داده و دیتاسنتر، سیستم‌های مخابراتی و نیز در سامانه‌های مدرن کشتی‌های نیروی دریایی بهره‌گیری می‌شود.

اهمیت سیستم‌های برق اضطراری:

برخی از سیستم‌های حساس و مهم در منازل و اماکن عمومی یا در ادارات و کارخانه‌ها، باید هنگام قطع برق شهر به کار خود ادامه دهند. برخی از مشکلاتی که هنگام

قطع برق در ساختمان به وجود می‌آید، به شرح زیر می-باشد:

- ازکارافتادن آسانسورها؛
- ازکارافتادن درهای اتوماتیک؛
- ازکارافتادن سیستم گرمایش و سرمایش و تهویه مطبوع؛
- ازکارافتادن پمپ‌های تأمین فشار آب و پمپ‌های آتش نشانی؛
- نبودن روشنایی

با توجه به موارد بالا، متوجه ضرورت چاره‌اندیشی برای قطعی برق در مواقع بحران می‌شویم؛ بنابراین باید منابعی برای تأمین برق در زمان نبودن برق شبکه در نظر گرفته شود.

انتخاب بهینه دیزل ژنراتور در واحدهای صنعتی:

واحدهای دیزل ژنراتور جزء تفکیک ناپذیر صنایعی نظیر نفت و گاز و پتروشیمی و کارخانجات تولیدی و صنعتی می‌باشند که عملکرد مولدهای برقی (دیزل ژنراتورها، ژنراتورهای گازسوز) در واحدهای صنعتی در شرایط راه‌اندازی موتورهای بزرگ از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده است. در دیزل ژنراتورها، شبکه اصلی تغذیه بارهای مهم را به عهده دارد که در صورت قطع برق و عدم تغذیه آن‌ها موجب آسیب رسیدن به پرسنل و یا تجهیزات می‌گردد.

به این دلیل و با وجود پیامدهای قطع برق و بروز نقص در سیستم‌های تأمین برق و به دنبال آن وابستگی شدید فعالیت‌های تولیدی و صنعتی به وجود برق، سبب شده تأمین برق اضطراری (دیزل ژنراتور) از جمله اهداف کارخانه‌های صنعتی و تولیدی باشد.

کاربرد دیزل ژنراتور:

با گسترش روز افزون استفاده از انرژی الکتریکی، امروزه کمتر زمینه‌ای (از زندگی روزمره تا فعالیت های صنعتی و خدماتی) را می‌توان یافت که به شدت به انرژی الکتریکی وابسته نباشد، از آنجا که همیشه احتمال بروز نقص در سیستم‌های تأمین برق و به تبع آن قطع برق وجود دارد، پیامدهای قطع برق و بکارگیری تمهیداتی به منظور تأمین برق اضطراری قطعاً می‌بایست مورد مطالعه قرار گیرد.

مولدهای برق اضطراری بجز در موارد استثنائی دیزل ژنراتورها هستند که موارد کاربرد دیزل ژنراتورها دامنه وسیعی از مصارف کوچک (خانگی، صنفی) تا مصارف عمومی و صنعتی بزرگ را در بر می‌گیرد که محدوده 8- 30KVA برای خانه‌ها، مغازه‌ها و دفاتر کوچک و برای مجتمع‌های اداری بزرگ، کارخانه‌ها و مراکز صنعتی از ژنراتورهای بزرگ صنعتی تا 2000KVA استفاده می‌شود.

نتیجه‌گیری: برخی از سیستم‌های حساس و مهم در منازل و اماکن عمومی یا در ادارات و کارخانجات، باید هنگام قطع برق شهر در مواقع بحران به کار خود ادامه دهند و برای تأمین برق مورد نیاز این اماکن، ادارات و کارخانجات بایستی از سیستم‌های برق اضطراری (دیزل ژنراتورها) استفاده گردد. به منظور استمرار خدمات (اداری- صنفی) بر اساس نتایج بررسی‌های انجام شده در ادارات و شرکت‌های دولتی استان حدود ۸۰٪ دارای مولدهای برق اضطراری می‌باشند.

منابع:

پویا اصغریان؛ کتاب سیستم‌های برق اضطراری؛ ۱۳۹۵

تهیه و تنظیم: احد ماهری- رئیس گروه طرح و اجرا پدافند غیرعامل استان، خوش روا- کارشناس امریه عمران

بازی‌های رایانه‌ای

مقدمه:

به باور روان شناسان و جامعه شناسان، بازی و اسباب بازی که عمیقاً با زندگی کودکان و نوجوانان پیوند خورده است، در روحیه و تکوین شخصیت آنان، اثر عمیقی بر جای می‌گذارد و باعث می‌شود که کودکان از طریق آشنایی با الگوها و هنجارهای جامعهٔ خویش و درونی سازی ارزش‌های آن در راستای اجتماعی شدن، گام بردارند.

در مورد بازی و رشد عاطفی کودک نیز گفتنی است: بازی، بهترین وسیله برای رشد و شکوفایی احساسات کودک و بهترین راه برای پرورش هیجان‌ها و عواطف اوست. در حین بازی است که او چگونگی بروز عواطف، کنترل و ارضای مناسب آن را یاد می‌گیرد. هر چند کودک بین واقعیت و بازی فرق قائل است، ولی در عین حال، صداقت کودکانه را در بازی ظاهر می‌سازد. احساس‌ها، تشویش‌ها و اضطراب‌های کودک در ضمن بازی، حقیقی هستند.

آثار فرهنگی و اجتماعی بازی‌های رایانه‌ای به گونه‌ای است که دیگر نمی‌توان به این بازی‌ها فقط به عنوان یک وسیلهٔ گذران اوقات فراغت نگریست. اشاعه و آثار چنین بازی‌هایی، به حدّی است که از آن‌ها با عنوان «انقلاب بازی‌های رایانه‌ای» یاد می‌کنند.

حضور و تأثیر بازی‌های رایانه‌ای در جامعهٔ امروزی، بیش از پیش، ما را متقاعد می‌سازد که بازی‌های ویدئویی و رایانه‌ای یک فضا- رسانه جدید هستند که به کمک دو ویژگی «غوطه‌ورسازی» و «تعاملی بودن» ما را به درون فضای سایبر می‌برند. با غوطه‌ورسازی «فاصلهٔ» ما با رسانه فرو می‌ریزد و به جای آن که در بیرون رسانه باشیم، در درون یک فضای جدید خواهیم بود که به مدد تعامل رسانه و ما خلق شده است و با تعاملی بودن انفعالی که در گذشته در برابر رسانه‌ها داشتیم تا حدود قابل ملاحظه‌ای، به رابطه‌ای فعال تبدیل می‌شود.

ضرورت موضوع

صنعت ساخت بازی‌هـای ویدیویی و رایانـه‌ای، در حال حاضر، به گسترده‌ترین و سودآورترین حرفه‌ها در صنعت سرگرمی کودکان تبدیل شده است. پدیدهٔ بازی بر حسب علل، زمینه‌ها و شرایط، طی زمان‌ها و مکان‌های مختلف، به لحاظ ساختار، محتوا و کارکرد (اثر)، شکل‌های گوناگونی به خود گرفته است، محتوای بازی‌ها به سرعت در حال تغییر بوده و با کاربردهای گرافیکی و به دلیل جاذبه‌ای که در آن‌ها نهفته است، روز به روز واقعی‌تر به نظر رسیده، نظر کودکان و نوجوانان بیشتری را به خود جلب می‌نماید.

در این بین، رقابتی که بین شرکت‌ها و تولیدکنندگان مختلف در تصاحب هرچه بیشتر بازار فروش به وجود آمده، آن‌ها را بر آن داشته که با ارائه بازی‌های هر چه جالب‌تر و مهیج‌تر، سود بیشتری را به خود اختصاص دهند. متأسفانه موضوعی که در این آشفتگی بازار مورد توجه نیست، همان جنبه‌های اخلاقی و تربیتی مشتریان این بازی‌ها، یعنی کودکان است.

پیامدهای بازی‌های رایانه‌ای

نگرانی از بازی‌های رایانه‌ای و ویدیویی را می‌توان بازتاب نگرانی گسترده‌تر جامعه دربارهٔ رواج و کاربری روز افزون فناوری اطلاع‌رسانی در مشـاغل و حرفـه‌های گوناگون، نظیر حذف مهارت فردی از کار، تنش‌های شغلی زائد، گوشه‌گیری از اجتماع، احساس درماندگی و... دانست.

تاکنون پژوهش‌های مختلفی در موضوع اثرات بازی‌های رایانـه‌ای انجام شده که اغلب به اثرات منفی این گـونه بازی‌ها اشاره دارند، اما در نگاهی منطقی باید گفت که این نوآوری نیز همچون دیگر ساخته‌های دست بشر، دو رو دارد که یک روی آن بهره‌گیری درست و مفید و روی دیگر آن، استفاده‌های نادرست و نامناسب است که گاهی آسیب‌های فراوانی را در پی دارد.

آثار مثبت بازی‌های رایانه‌ای

۱- پس از سال‌ها پژوهش، این موضوع ثابت شده که آموزش و پرورش کودکان تنها به نوع رسمی آن، یعنی شکل مدرسه‌ای محدود نمی‌شود و رسانه‌های الکترونیکی منابع بسیار عالی آموزش و پرورش می‌باشند، رایانه نیز تازه‌ترین شکل این رسانه‌هاست. طرفداران بازی‌های ویدیوئی این گونه بازی‌ها را منبع یادگیری و نیز سرگرمی به شمار آورده‌اند. به عقیدهٔ برخی، فعالیت‌های موجود در بازی‌های ویدیویی می‌توانند هماهنگی بین چشم و دست را افزایش دهند و یا مهارت‌های ویژه‌ای برای تجسم فضایی یا ریاضیات را بیاموزند.

۲- به خاطر انعطاف‌پذیری و نقش فعالی که فرد در حین بازی دارد، بازی‌ها در تربیت افراد خلاق تأثیر زیادی دارند.

پیامدهای منفی بازی‌های رایانه‌ای

۱) آسیب‌های جسمانی: ۱- سـندرم عصـبی دسـت. ۲- خشکی چشم. ۳- پشـت درد. ۴- سـردردهای میگرنـی. ۵- بـی‌نظمـی در غـذا خـوردن. ۶- بـی‌تـوجهی و یـا کم‌تـوجهی بـه بهداشـت شخصـی. ۷- تغییـر در الگـوی خواب.

۲) پیامدهای تربیتی

میزان تأثیرپذیری کودک و نوجوان در بازی‌های رایانه‌ای، به بالاترین اندازهٔ ممکن می‌رسد؛ زیرا بر اساس پژوهش‌ها، کودکان بیست درصد آنچه را که می‌شنوند و چهل درصد آنچه را که مشاهده می‌کنند، می‌آموزند. این مقدار برای آنچه همزمان می‌بینند، می‌شنوند و با علاقه با آن کار می‌کنند، به بیش از ۷۵ درصد می‌رسد. بر این اساس، با توجه به این‌که کودکان و نوجوانان در فرایند بازی‌های رایانه‌ای هم می‌بینند، هم می‌شنوند و هم به خاطر ماهیت تفریحی و سرگرمی بازی، به آن علاقه دارند و حاضرند ساعت‌ها مشغول بازی باشند، به‌شدت از محتوای این‌گونه بازی‌ها متأثر می‌شوند.

۳) بازی‌های رایانه‌ای و انتقال ارزش‌های منفی

طرز تفکـر غالب در فرهنگ امروز غرب، استفاده از انگیـزه‌هـای جنسی در همـهٔ زمینـه‌هـا، از جمله تبلیغات بازی‌های رایانه‌ای با انگیزهٔ سودجویی بیشتر است. در واقـع محتـوای چنیـن بازی‌هـایی به طـور نا هوشیار، گرایش‌هـای جنسی را بیـدار و تقویت کـرده، می‌تواند زمینه‌ساز بی‌حجابی، عریانی و سایر انحراف‌های اخلاقی را در آینده فراهم سازد.

۴) بازی‌های رایانه‌ای و خشونت و پرخاش گری

یکی از نگرانی‌های عمده دربارهٔ بازی‌های ویدیویی، ویژگی آشکار خشونت‌آمیز بودن بسیاری از آن‌هاست. تحقیقات تجربی نشان داده است که بسیاری از بازی‌ها و اسباب‌بازی‌های جدید القاکننده تخیلات پرخاش گرانه، رفتارهای توأم با خشونت، عادی شدن پرخاشگری در ذهن کودک و نوجوان، الگوگیری از بازیگران خشن بازی‌های رایانه‌ای، انتخاب ستیزه‌جویی به عنوان راه حل امـور، افزایش جـرم و بزه‌کـاری و سرانجـام، تربیـت

شخصیت‌های خشن و کینه‌جوست.

در واقع چنان‌که سربازان در جنگ برای آدم‌کشی آموزش می‌بینند، امروزه کودکان با همان فنون آموزشی تفریح می‌کنند. به اعتقاد کارشناسان هنگامی‌که کودکی در یک بازی رایانه‌ای شخصی را نشانه می‌گیرد و او را می‌کشد، دقیقاً همان مهارت‌هایی را که یک سرباز در جریان آموزش نظامی تجربه می‌کند را فرا می‌گیرد.

آیا نباید از خشونت که شاید آشکارترین جلوه بازی‌هاست هراس به دل راه داد و جوانان را قربانیان بی‌دفاع یا دست کم آسیب‌پذیر آن تلقی کرد؟ این موضوع در نگرانی گسترده جوامع مختلف به چشم می‌خورد. آیا خشونت عنصر ذاتی و عامل اصلی جذابیت بازی‌هاست؟ قربانیان بالقوه این خشونت‌ها چه کسانی هستند؟ به چه معنا می‌توان بازی‌ها را فرآورده‌های صنایع فرهنگی مسلط و سلطه‌جوی غرب دانست که بازیگران ناخودآگاه غیر غربی را به قربانگاه خود ویرانگری می‌کشاند؟

دلایل پرداختن به بازی‌های رایانه‌ای

الف. جذابیت و گیرایی بسیار زیاد بازی‌های رایانه‌ای به لحاظ گرافیکی، صدا و پردازش صحنه‌ها.

ب. روند نزولی قیمت دستگاه‌های مربوط به بازی‌های رایانه‌ای در سال‌های اخیر.

ج. فقدان و یا کمبود سایر امکانات ارزان گذران اوقات فراغت برای نوجوانان و جوانان.

د. گسترش اماکن فروش بازی‌های رایانه‌ای.

منابع:

۱- روان‌شناسی رشد؛ به نقل از محمد صادق شجاعی، بازی کودک در اسلام، ص ۱۸

۲- فخرالسادات قریشی راد، اولین کتاب کودک در بازی درمانی، ص ۱۰؛ به نقل از بازی کودک در اسلام

۳- سیروس احمدی، بررسی اثرات اجتماعی بازی‌های کامپیوتری، فصلنامه فرهنگ عمومی، شماره ۱۶ و ۱۷، پاییز و زمستان ۷۷

تهیه و تنظیم: حمید غفارلو – کارشناس حفاظت و امنیت

آفات قرنطینه‌ای، تهدیدی بر تنوع زیستی و تولیدات داخلی کشور

آفات قرنطینه‌ای به آفاتی گفته می‌شود که بسیار خسارت زا بوده و از کشورها یا مناطق دیگر به کشور یا منطقه‌ای جدید وارد شده و خسارت بالایی را به وجود می‌آورند. برنج، سیب‌زمینی و مرکبات از محصولات مهم کشور ما می‌باشند که به ترتیب سه آفت قرنطینه‌ای مهم کرم ساقه خوار برنج Chilo suppressalis Walker، سوسک کلرادو Leptinotarsa decemlineata (Say) و شپشک استرالیایی Icerya purchasi Mask روی این محصولات خسارت بالایی به وجود آورده‌اند. آفات قرنطینه‌ای از جنبه‌های مختلف به محل مقصد خسارت وارد می‌کنند. با ورود این آفات به منطقه جدید به علت غیر بومی بودن در آن منطقه، با فقدان دشمن طبیعی روبرو شده، به سرعت رشد و تکثیر یافته و طغیان می‌کنند. این آفات همچنین با تغذیه از کل منابع غذایی، سبب کاهش جمعیت یا حذف آفات بومی ضعیف‌تر رسته (Guild) خود می‌شوند. به دلیل سم‌پاشی‌های بی‌رویه برای کنترل این آفات، حشرات مفید و دشمنان طبیعی نیز از بین رفته و موجب طغیان آفات ضعیف می‌شوند. در نتیجه این آفات موجب کاهش تنوع زیستی منطقه نیز می‌شوند. لذا برای جلوگیری و کنترل خسارت این آفات باید سیستم‌هایی برای جلوگیری از ورود آفات قرنطینه‌ای به کشور یا منطقه مورد نظر وجود داشته باشد و اقدامات قرنطینه‌ای با جدیت اعمال شود.

آفات قرنطینه‌ای که تاکنون در کشور حالت طغیان پیدا کرده‌اند به قرار زیر هستند:

مگس زیتون، مگس مدیترانه، کرم ساقه خوار برنج، بید سیب‌زمینی، پروانه سفید آمریکایی، کنه قرمز اروپایی، شپشک سفید توت، شپشک سیاه زیتون، شپشک استرالیایی، شپش سان ژوزه، سوسک حنایی خرما و سوسک برگ‌خوار سیب‌زمینی.

برنج، سیب‌زمینی و مرکبات از محصولات مهم تولید شده در کشور هستند که در این مطلب به بررسی میزان خسارت و نحوه کنترل مهمترین آفت کلیدی این محصولات پرداخته شده است.

برنج به همراه گندم و ذرت از منابع مهم و اساسی در تغذیه بشر محسوب می‌شوند، بطوریکه بیش از ۳,۵ میلیارد نفر در سراسر جهان به این ماده غذایی بطور مستقیم یا غیرمستقیم وابسته هستند و این محصول ۴۰ تا ۷۰ درصد از کالری مورد نیاز آن‌ها را تأمین می‌نمایند. برنج از جمله محصولاتی است که طیف وسیعی از آفات در اغلب مناطق دنیا در مراحل مختلف به این محصول خسارت وارد می‌کند. این محصول با دومین جایگاه از نظر مصرف مواد غذایی در کشور ما، آفات و بیماری‌های گوناگونی دارد. از جمله آفات برنج کرم ساقه خوار Chilo suppressalis Walker (Lepidoptera: Pyralidae) است که از آفات مهم و کلیدی برنج‌کاری‌های دنیا محسوب می‌شود. این آفت در سال ۱۳۵۱ برای نخستین بار از شمال کشور گزارش شده است.

سیب‌زمینی یکی از تولیدات مهم کشاورزی در سراسر جهان بوده و در کشور ما به عنوان ماده غذایی مهم شناخته شده است. این محصول به علت دارا بودن مواد مختلف انرژی‌زای قندی، پروتئینی و ویتامین‌ها جز یکی از محصولات استراتژی جهان بوده و هم ردیف گندم، جو و برنج به حساب می‌آید. با این که در سراسر جهان و کشور ما آفات و عوامل بیماری‌زای متعددی بر روی سیب‌زمینی فعالیت دارند، ولی از حشرات آفت این

محصول تا سال ۱۳۶۳ خطر جدی محصول سیب‌زمینی ایران را تهدید نمی‌کرد. در سال ۱۳۶۳، آفت بسیار خطرناکی موسوم به سوسک کلرادو به مناطق سیب‌زمینی کاری اردبیل وارد گردید. این آفت یکی از ۱۵ آفت مهم محصولات کشاورزی جهان محسوب می‌شود که بومی آمریکا است.

استفاده از حشره‌کش‌های شیمیایی علیه این آفت مشکلاتی را در بردارد که از آن جمله می‌توان بقایای این سموم در محیط، به هم خوردن تعادل طبیعی جوامع حشرات، انهدام عوامل کنترل طبیعی و ظهور و توسعه آفات ثانوی را نام برد. ضمناً مراحل مختلف زیستی سوسک کلرادو در حال حاضر نسبت به حشره‌کش‌های زیادی از جمله اکثر سموم شیمیایی کلره، فسفره، پیروتروئیدها و کاربامات ها مقاوم شده‌اند.

۱. کرم ساقه خوار برنج (Chilo suppressalis Walker):

شکل شناسی:

شکل ۱: پروانه کرم ساقه خوار برنج

رنگ پروانه ماده زرد روشن تا مایل به قهوه‌ای است که در بخش میانی بال‌های جلویی یک لکه کوچک تیره رنگ به چشم می‌خورد. پروانه نر تیره‌تر از ماده است و اندازه آن کوچک‌تر است. تخم‌ها به صورت دسته‌جمعی و با یک لایه از پوشش مومی هستند که در ابتدا به رنگ لیمویی روشن دیده می‌شوند و نهایتاً سیاه می‌شوند. لاروهای نوزاد به رنگ کرم و بالغ متمایل به قهوه‌ای یا خاکستری است. رنگ شفیره قهوه‌ای مایل به قرمز است که در مراحل اولیه نسبتاً روشن است.

زیست‌شناسی:

لاروهای کرم ساقه خوار برنج پس از خروج از تخم ابتدا از پارانشیم برگ تغذیه نموده و سپس با ایجاد سوراخ در نزدیکی غلاف به داخل ساقه نفوذ می‌نماید. لاروهای آفت در ابتدا به‌صورت دسته‌جمعی زندگی می‌کنند، لاروهای کامل قبل از تبدیل‌شدن به شفیره سوراخ بزرگی جهت خروج شب‌پره‌ها ایجاد می‌نمایند. لاروهای نسل اول کرم ساقه خوار برنج از زمان نشاکاری تا زمان گل‌دهی اما لاروهای نسل دوم از زمان گل‌دهی تا برداشت محصول به بوته‌ها آسیب می‌رسانند. لاروهای کامل جهت گذران زمستان به درون ساقه‌های علف‌های هرز می‌روند. این حشره ۳- ۲ نسل در سال دارد.

خسارت:

این حشره سالیانه خسارت زیادی در شالیزارهای برنج ایجاد می‌کند که خسارت زیاد این آفت مصرف بی‌رویه سموم شیمیایی علیه این آفت را به دنبال دارد، بطوریکه در طی ۱۸ سال اولیه مبارزه بر علیه این آفت در استان مازندران، در حدود ۱۵۰۰۰۰ تن سموم گرانول مصرف گردید. مشکل حاصله در اثر کاربرد بی‌رویه سموم، مانند مقاومت حشرات به حشره‌کش‌ها، طغیان مجدد آفت‌ها، مرگ‌ومیر حشرات مفید، اثرات سوء و زیان‌بار بر روی محیط‌زیست و غیره بر کسی پوشیده نیست.

می‌توان خسارت این آفت به گیاه برنج را به صورت حمله به ساقه برنج توصیف نمود. علائم خسارت به دو شکل قابل مشاهده است؛ اگر بوته جوان برنج توسط آفت مورد حمله قرار گیرد، برگ میانی (جوانه مرکزی) زرد و کم‌کم خشک می‌گردد. این شکل خسارت که Dead heart نام‌گذاری شده است با پنجه‌زنی‌های متعدد توسط گیاه قابل جبران است؛ اما در صورت مصادف بودن حمله با ظهور خوشه‌ها و گل‌دهی بوته عدم جبران خسارت وارده

توسط گیاه و عدم تشکیل دانه در خوشه و سفید شدن خوشه‌ها رخ می‌نماید که اصطلاحاً به White head معروف است. در این صورت یا دانه اصلاً تشکیل نمی‌شود و یا اینکه خوشه‌های برنج سفیدرنگ، لاغر، سبک و بسیار شکننده می‌مانند که از نظر قیمت و بازارپسندی، محصول بسیار تنزل پیدا می‌کند.

مبارزه:

برداشت برنج از یک سوم انتهایی ساقه و شخم زمین بلافاصله بعد از برداشت، باقی نگذاشتن دسته‌های نشاء در زمین اصلی، انجام تناوب زراعی در مزرعه، کشت زود هنگام، کاشت ارقام با سیلیس بالا، مصرف بیش از اندازه کودهای شیمیایی نیز در افزایش جمعیت آفت تأثیرگذار است. قارچ Beauveria bassiana و Metarhizium anisopliae و گونه hirsutella، دو گونه زنبور از خانواده Ichneumonidae به عنوان پارازیت شفیره، زنبور پلی فاژ Apanteles sp پارازیت لارو و سه گونه، زنبور پارازیت تخم از خانواده Trichogrammatidae، زنبورهای خانواده Braconidae به عنوان پارازیتوئید لارو، پوره‌های سوسک شکاری Andrallus spinidens، در بین این دشمنان طبیعی زنبور تریکوگراما کاربردی‌تر می باشد.

۲. سوسک کلرادو Leptinotarsa decemlineata (Say):

شکل شناسی:

شکل ۲: حشره کامل سوسک کلرادو

حشره کامل سوسکی است به طول ۱۰-۱۲ میلی‌متر و عرض ۰/۶ میلی‌متر و فرم آن بیضی برجسته و روی پیش گرده آن دارای لکه‌های سیاهی می‌باشد. بالپوش‌ها زرد و روی هرکدام ۵ نوار سیاه و مجموعاً تعداد ده نوار در جهت طولی حشره قرار دارد و به همین جهت به آن Leptinotarsa decemlineata نیز گفته می‌شود. این علامت به سهولت سوسک سیب‌زمینی را از سایر سوسک‌ها متمایز می‌سازد.

زیست‌شناسی:

سوسک سیب‌زمینی زمستان را به‌صورت حشره کامل برحسب نوع خاک در عمق ۴۰-۲۰ سانتی‌متری به سر می‌برد. در شرایط آب و هوایی اردبیل حشرات کامل از اوایل اردیبهشت‌ماه از داخل خاک خارج می‌شوند.

هر حشره ماده در طول عمر خود که ممکن است تا دو سال نیز طول بکشد، ۲۰۰۰-۵۰۰ عدد یا بیشتر تخم می‌گذارد. تخم‌ها پس از ۷-۵ روز تفریخ می‌شوند. لارو کامل وارد خاک شده و پس از چند روز تبدیل به شفیره می‌شود. تعداد نسل آفت بستگی زیادی به شرایط آب و هوایی دارد و ۴-۱ نسل برای آفت گزارش شده است. حشرات کامل از قدرت پرواز خوبی حتی تا فاصله ۳۵۰ کیلومتری برخوردار هستند.

خسارت:

این آفت یکی از آفات مهم سیب‌زمینی می‌باشد. حشرات کامل و لاروها از برگ‌های سیب‌زمینی تغذیه می‌کنند. بوته‌های جوان ممکن است در زمان کوتاهی نابود گردند ولی بوته‌های مسن برگ‌های خود را از دست داده و فقط ساقه‌ها باقی می‌ماند. میزان خسارت آفت در گزارش‌های خارجی تا حدود ۵۰٪ نیز گزارش شده است. علاوه بر این، آفت می‌تواند بعضی از بیماری‌های ویروسی و باکتریایی سیب‌زمینی را نیز از بوته‌های آلوده به بوته‌های سالم انتقال دهد.

مبارزه:

کاشت ارقام دیررس، اجرای تناوب گندم و سیب‌زمینی،

حذف بقایای گیاهی آلوده از مزرعه و اجرای عملیات قرنطینه داخلی نیز به مقدار زیادی می‌تواند از خسارت آفت بکاهد. از دشمنان طبیعی این آفت قارچ Beauveria bassiana دشمن لارو، شفیره و حشره کامل، سن شکارگر Rhinocoris punctiventris از خانوادهٔ Reduviidae شکارچی حشرهٔ کامل، لارو بالتوری Chrysopa Carnea از خانواده Chrysopidae، دشمن تخم، پوره و حشره کامل را می‌توان نام برد.

۳. شپشک استرالیایی Icerya purchase Mask:

حشره‌ای پلی‌فاژ، با انتشار جهانی و از مخرب‌ترین آفات مرکبات است که علاوه بر انواع مرکبات به بیش از دویست گونه گیاهی، از جمله بسیاری از گیاهان زینتی حمله می‌کند.

شکل‌شناسی:

حشرات ماده بالغ به اندازه ۴ تا ۵ میلی‌متر و به رنگ زرد، نارنجی، قهوه‌ای یا قرمز با پاهای سیاه می‌باشد. معمولاً قسمتی یا تمام بدن از پوشش نازکی از مواد مومی زرد رنگ پوشیده شده است. در انتهای بدن حشرات ماده کیسه تخم سفیدرنگ وجود دارد. شپشک استرالیایی فاقد سپر و به سهولت از سایر شپشک‌ها تشخیص داده می‌شوند.

شکل ۳: حشره کامل شپشک استرالیایی

زیست‌شناسی:

این حشره در منطقه خفر و شیراز ۴-۳ نسل در سال دارد. زمستان را به‌صورت ماده کامل و پوره سن ۳ و ندرتاً سن ۲ سپری می‌کند. تخم‌ها داخل کیسه تخم تفریخ‌شده و پوره‌های جوان کیسه را ترک نموده و در اطراف رگبرگ‌های اصلی و زیر برگ متمرکز می‌شوند.

خسارت:

این شپشک به برگ، میوه و شاخه‌های جوان و حتی شاخه‌های مسن حمله می‌کند. پوره‌ها و حشرات کامل با تغذیه از شیره گیاه میزبان سبب تضعیف درختان می‌شوند که در جمعیت بالا، خسارت به‌صورت ریزش برگ‌ها و میوه‌ها ظاهر می‌شود. فعالیت این حشره روی گیاه با ترشح فراوان عسلک همراه است و در نتیجه محیط مساعدی را برای رشد قارچ فوماژین (دوده) فراهم می‌کند. قارچ فوماژین همراه با گرد و خاک و عسلک روی برگ و شاخه‌های جوان موجب اختلالات فیزیولوژیک و تشدید خسارت این آفت می‌شود.

این حشره در ایران به‌عنوان آفت مهم مرکبات مشهور است؛ اما به گیاهان متعددی از خانواده‌های مختلف گیاهی حمله می‌کند و توجه چندانی به طیف وسیع فعالیت آن نمی‌شود. این حشره حتی قادر است که به درختان میوه سردسیری متعلق به خانواده رزاسه نیز حمله کرده و خسارت قابل توجهی وارد کند. این آفت همراه با نهال‌های مرکبات از ایتالیا به ایران وارد و اولین بار در امیر کلای بابل مشاهده گردید. سال ۱۳۰۴ به‌عنوان سال ورود این شپشک به ایران ذکر شده است.

مبارزه:

دشمنان طبیعی آفت، کفشدوزک استرالیایی Radolia cardialis Mul و مگس پارازیتوئید Cryptochaetum iceryae Will، زنبور Trichogramma minutum پارازیت تخم

نتیجه‌گیری:

آفات قرنطینه‌ای از جنبه‌های مختلف به محل مقصد خسارت وارد می‌کنند. با ورود این آفات به منطقه جدید

به علت غیربومی بودن در آن منطقه، با فقدان دشمن طبیعی روبرو شده و روی میزبان به سرعت رشد و تکثیر می‌یابند، در این مرحله آفات بومی ضعیف‌تر که دارای رسته (Guild) مشترکی با این آفات هستند با بی‌غذایی مواجه شده و جمعیتشان به‌شدت کاهش می‌یابد به‌طوریکه حتی خطر انقراض آن‌ها در آن منطقه دور از تصور نیست. به این ترتیب از تنوع زیستی و ذخیره ژنی منطقه و حتی کشور کاسته می‌شود.

این آفات به علت تکثیر و تغذیه بالا که روی میزبان دارند بسته به میزبان خود خسارت بالایی نیز وارد می‌کنند، کشاورزان برای کنترل این آفات از سموم قوی با تعداد دفعات سم‌پاشی بالا استفاده می‌کنند که گاهی سبب بروز مقاومت به سموم در حشره می‌شوند. این سموم حشراتمفید و دشمنان طبیعی آفات دیگر را نیز از بین می‌برند که موجب طغیان آفات ضعیف‌تر و نیز کاهش ذخیره ژنی منطقه می‌شوند. این سموم بعضاً ماندگاری طولانی در محیط‌زیست و درون بعضی از این سموم بعد از ورود به بدن موجود زنده سمشان چند برابر شده و سبب بروز بیماری‌های مختلف و حتی مرگ موجود زنده می‌شوند. بعضی از این سموم در مسیر چرخه زیستی از بین نرفته و حتی با پیشرفت در چرخه زیستی اثرشان تشدید می‌شود و خسارات جبران‌ناپذیری به‌کل جامعه زیستی منطقه اعم از انسان، حیوانات، حشرات و گیاهان وارد می‌کنند. لذا برای جلوگیری و کنترل خسارت این آفات باید سیستم‌هایی برای جلوگیری از ورود آفات قرنطینه‌ای به کشور یا منطقه مورد نظر وجود داشته باشد و اقدامات قرنطینه‌ای با جدیت اعمال شود.

منابع:

۱. مقاله " آفات قرنطینه‌ای، تهدیدی بر تنوع زیستی و تولیدات داخلی کشور " از زهرا نعمتی، مونا سمیعی و شهاب‌الدین منتظمی

۲. قهاری، ح. طبری، م. استوان، ه. ایمانی، س و پروانک، ک. ۱۳۸۸. گیاهان میزبان کرم ساقه خوار برنج Chilo suppressalis و شناسایی گونه‌های Chilo spp مجله دانش نوین کشاورزی، سال پنجم، شماره ۱۷.

3. Maj.ir

تهیه و تنظیم: رحیم قدیمی- کارشناس ناظر تخصصی پدافند غیر عامل، میر رسول حسینی اقدام (کارشناس امریه پدافند غیرعامل)

بیوتروریسم نوین

مقدمه

تعریف واژه بیوتروریسم در عصر حاضر متفاوت از تعریفی است که سیاستمداران دهه‌های قبل از آن داشتند. اگر به تاریخچه بیوتروریسم و اقدامات بیوتروریستی تاریخی مانند استفاده ایتالیا از عامل تب زرد در اتیوپی و بروز اپیدمی در آن کشور در سال ۱۹۶۰، استفاده شوروی سابق از باران زرد (مایکوتوکسین) علیه شورشیان محلی در سال ۱۹۷۶، انفجار مرکز تحقیقاتی شهر سوردلاسک روسیه و شیوع عامل سیاه زخم در سال ۱۹۷۹، استفاده رژیم جعلی صهیونیستی از عوامل تب زا علیه فلسطینیان در سال ۱۹۸۲، اسپری کردن گاز سارین در متروی ژاپن در سال ۱۹۹۵ و ... نگاهی بیندازیم متوجه خواهیم شد که مبنای تعریف بیوتروریست همین استفاده‌های معمول از عوامل بیولوژیک و توکسین‌های آن‌ها برای از بین بردن دشمن و ایجاد جو روانی بوده است.

تعریف عمومی بیوتروریسم ارعاب و ترساندن مردم یک کشور با استفاده وحشیانه از عوامل بیولوژیک می‌باشد؛ اما آیا این تعریف با مصداق‌های امروز بیوتروریسم نیز مطابقت دارد؟ به عبارت دیگر نقش بیوتکنولوژی و پیشرفت‌های علمی در این زمینه مانند تنوع زیستی، پروژه توالی یابی ژنوم انسان و سایر موجودات، مهندسی ژنتیک و دست ورزی ژن‌ها، نانوتکنولوژی، بیوانفورماتیک و ... چیست و این پیشرفت‌ها در خدمت چه کسانی قرار گرفته است؟ پاسخ به این سؤالات از اسرار بیوتروریسم نوین در عصر حاضر پرده برمی‌دارد. اسراری که مستکبرین عالم به وقاحت هر چه تمام‌تر و به صورت کاملاً پنهان و دور از اذهان عمومی در حال انجام آن هستند. بر همین اساس بیوتروریسم در عصر حاضر تعریفی جدید و متفاوت خواهد داشت. این تعریف به ۴ بخش کلی به شرح ذیل تقسیم شده که در دو قسمت ارائه می‌شود:

بخش اول: کشتن فرد یا افراد به صورت خاموش با شیوه‌های بیولوژیک، شیمیایی و رادیواکتیوی

بخش دوم: استفاده از بیوتروریسم به عنوان سلاح جنگی

یا BioWeapon

بخش سوم: استفاده از عوامل بیولوژیک برای تخریب

بخش چهارم: بیوتروریسم کشاورزی یا Agro Terrorism

بخش اول: کشتن فرد یا افراد به صورت خاموش با شیوه‌های بیولوژیک، شیمیایی و رادیواکتیوی

هر چند نام تروریسم با استفاده از عوامل شیمیایی، میکروبی و رادیواکتیو تروریسم نوین The New Terrorism گذارده شده است، لیکن با تعریف فوق از تروریسم، کلمه نوین چندان کلمه مناسبی نخواهد بود. به عنوان مثال استفاده از شمشیر آخته با زهر توسط ابن ملجم و یا استفاده از انواع زهر توسط خلفای جور عباسی، برای ترور ائمه اطهار (علیه‌السلام) قدمتی به قدمت تاریخ اسلام دارد؛ اما با توجه به اینکه انواع عوامل شیمیایی، بیولوژیکی و پرتوی در قرن گذشته سنتز، استخراج و یا به طور سیستماتیک بکار رفته‌اند، این عوامل را نوین می‌نامند. سهم این بخش در تعریف بیوتروریسم هر چند جزئی است اما اثرات مهم و حیاتی آن را همواره در تاریخ سیاسی جهان مشاهده می نمائیم. این چنین اقدامات در قرن بیستم به صورت صنعتی‌تر و حرفه‌ای‌تر پیش‌گرفته شده و در حال حاضر نیز بسیاری از مراکز تحقیقاتی دنیا در زیر پوشش‌های مختلف روی انواع شیوه‌های آن کار می‌کنند. از سال ۱۹۵۶ تا به حال ۷۶ مورد ترور شخصیت ها توسط رژیم صهیونیستی به طور رسمی ثبت رسیده است که از این تعداد تنها ۳ مورد به شیوه بیوتروریسم بوده است.

ترور ودیع حداد با خوراندن شکلات مسموم در سال ۱۹۷۸، ترور نافرجام خالد مشعل با اسپری کردن ماده فنتانیل در گوش او در اردن در سال ۱۹۹۷ که با دستگیری عوامل موساد پادزهر آن به اردن تحویل داده شد و ترور محمود المبحوح با تزریق ماده فلج کننده و خفه کردن با بالش در هتل دبی در سال ۲۰۱۰ اقدامات بیوتروریستی بوده است که به طور رسمی اسرائیل آن‌ها را قبول کرده است؛ اما بسیاری از اقدامات بیوتروریستی با توجه به ماهیت عوامل بیولوژیک ناشناخته می‌ماند.

به غیر از اسرائیل نیز اقدامات بیوتروریستی توسط دیگر کشورهای سلطه‌جو صورت گرفته است؛ ترور آیت‌الله ربانی املشی با مواد سرطان‌زا توسط تیم مهدی هاشمی که در ماجرای انفجار دفتر نخست‌وزیری فعال بودند، ترور آیت‌الله سید عبدالعزیز حکیم با قهوه مسموم به تالیوم در ضیافت شام عبدالله اردنی، ترور مجید شریف در ماجرای قتل‌های زنجیره‌ای با آمپول پتاس توسط تیم مهرداد (صادق) علیخانی در سال ۱۳۷۷، ترور یاسر عرفات به‌وسیله آلوده کردن البسه او با پلونیوم ۲۱۰ (ماده‌ای رادیواکتیو) توسط تشکیلات خودگردان و محمد دحلان، ترور ویکتور یوشچنکو با دیوکسین توسط گروه‌های مخالف، ترور الکساندر لیتویننکو جاسوس روسیه در انگلیس با پلونیوم ۲۱۰ توسط ک گ ب، ترور فیدل کاسترو به شیوه‌های گوناگون توسط سازمان سیا و ترور نلسون ماندلا با تالیوم توسط ماموران امنیتی آفریقای جنوبی از جمله اقداماتی است که در زمره تروریسم نوین طبقه‌بندی می‌شود.

به نظر، بیوتروریسم شیوه‌ای مناسب برای حذف شخصیت ها به صورت خاموش و نرم می‌باشد اما به کار بردن این شیوه برای ترور شخصیت‌ها به دلایل مختلف از درصد کمتری در مقایسه با ترورهای خشن برخوردار است.

اما نکته دیگری که لازم است به آن توجه نمود این است که درواقع هدف ترور با بیوترور یکی است؛ به عبارت دیگر فرقی بین ترورهایی که با بمب و اسلحه صورت می‌گیرد با ترورهایی که با سم‌های مختلف انجام می‌گیرد از لحاظ هدف نیست. فقط تنها مزیت این نوع ترور این است که در برخی موارد می‌توان عاملی استفاده نمود که تدریجاً منجر به کشته شدن فرد شود و از این بابت جو

رسانه‌ای و نارضایتی اذهان عمومی را در پی نخواهد داشت.

بخش دوم: استفاده از بیوتروریسم به عنوان سلاح جنگی یا BioWeapon

سلاح‌های بیولوژیک عمدتاً همان سلاح‌هایی هستند که در عملیات‌های نظامی مورد استفاده قرار می‌گیرند، تنها تفاوت در این سلاح‌ها این است که به جای مواد منفجره از عوامل بیولوژیک استفاده می‌شود که با انفجار سلاح این عوامل در هوا به صورت آئروسل و در آب به صورت قطره‌های ریز پخش می‌شوند. نقطه تمایز مهم پس از انفجار این است که این سلاح‌ها بو و رنگ خاصی نداشته و اثر آن‌ها هم تا مدت‌ها می‌تواند در محیط باقی بماند.

برحسب کاربرد سلاح‌های بیولوژیک، این سلاح‌ها به دو دسته تقسیم می‌شوند:

دسته اول سلاح‌هایی هستند که در جنگ استفاده می‌شوند و هدف از آن‌ها ناتوان ساختن طولانی مدت نیروی دشمن است. در این سلاح‌ها از عوامل بیماری‌زای عفونی استفاده می‌شود که باعث بیماری‌های گوناگون می‌شوند.

دسته دوم سلاح‌هایی هستند که بیشتر در شورش‌ها و اغتشاشات استفاده می‌شود و هدف آن‌ها ناتوان ساختن کوتاه مدت افراد مورد نظر می‌باشد. این سلاح‌ها بیشتر حاوی مواد شیمیایی هستند که به راحتی در فضا پخش شده و باعث اختلالات روانی در نیروی دشمن می‌شوند.

از جمله موادی که در این سلاح‌ها به کار می‌رود می‌توان به بی‌حس‌کننده‌ها، ناراحت‌کننده‌ها، فلج کننده‌ها، فعال‌کننده‌های جنسی، روان‌گردان‌ها، آرام‌کننده‌ها و خواب‌آورها اشاره کرد.

اگر دشمن سلاحی خاص را طراحی می‌کند و آن را می‌سازد، قبل از آن حتماً به فکر طراحی پاد و ضد آن بوده است؛ به عبارت دیگر دشمن همیشه به فکر دفاع خود نیز هست چرا که ممکن است زمانی این سلاح به دست طرف مقابل قرار بگیرد و از آن سلاح علیه خود او استفاده کند؛ بنابراین همیشه قبل از طراحی سلاح، ابتدا ضد آن ساخته می‌شود و سپس به ساخت خود سلاح اقدام می‌نمایند.

منابع:

برگرفته از:

1- Tabyincenter.ir

تهیه و تنظیم: رحیم قدیمی- کارشناس ناظر تخصصی پدافند غیر عامل

۵ فوتی به دلیل "تب کریمه کنگو" از ابتدای امسال / استان‌های رکورد دار بیماری

رئیس اداره مدیریت بیماری‌های قابل انتقال بین انسان و حیوان وزارت بهداشت ضمن اعلام ابتلای ٥٤ تن در کشور به تب کریمه کنگو از ابتدای امسال و جان باختن پنج تن از آن‌ها، روش‌های انتقال را توضیح داد و نسبت به رعایت موازین بهداشتی جهت جلوگیری از انتقال آن تأکید کرد. دکتر بهزاد امیری، بیماری‌های زئونوز را بیماری‌های قابل انتقال بین انسان و حیوان معرفی کرد و گفت: زئونوز بیماری‌های عفونی هستند که قابلیت انتقال بین انسان و حیوانات به‌ویژه مهره‌داران را دارند. حدود ٦٠ درصد از بیماری‌های شناخته شده در انسان از طریق حیوانات به وجود آمده و حدود ۷۵ درصد بیماری‌های نوظهور و جدید در انسان منشأ حیوانی دارند. این بیماری‌ها قابلیت انتقال به دو روش مستقیم و غیر مستقیم به انسان را دارند. نام تب کریمه کنگو از آن جهت به آن نسبت داده می‌شود که شروع علائم این بیماری ویروسی با تب همراه است و اولین بار در شهر کریمه کشور روسیه این بیماری شناخته شده است. در کشور ما نیز این بیماری از سال ۷۸ مشاهده شده و تاکنون ١٤٢٤ مورد ابتلای به این بیماری گزارش شده است و ۱۹۰ مورد آن منجر به مرگ شده است. رئیس اداره مدیریت بیماری‌های قابل انتقال بین انسان و حیوان وزارت بهداشت در ادامه استان‌های سیستان و بلوچستان، خراسان رضوی، کرمان، اصفهان، فارس و مازندران را به ترتیب دارای بیشترین موارد ابتلا به تب کریمه کنگو معرفی کرد و افزود: در طی ۲۰ سال گذشته در استان سیستان و بلوچستان به تنهایی ۸۵۱ مورد شاهد ابتلا به این بیماری بوده‌ایم. این بیماری در فصول گرم سال بروز و شیوع بیشتری پیدا می‌کند؛ چرا که فصل شروع فعالیت کنه‌ها است. وی در خصوص نحوه انتقال این ویروس به انسان گفت: این ویروس از چهار طریق به انسان منتقل می‌شود؛ هنگامی‌که کنه برای خونخواری از یک دام به بدنش می‌چسبد، ویروس به دام منتقل شده و اگر انسان در تماس با خون و ترشحات خونی دام قرار گیرد، شانس ابتلا به بیماری در او به وجود می‌آید. در همین زمینه یکی از گروه‌های پرخطر، کارکنان کشتارگاه‌ها هستند. روش دیگر انتقال به شکل مستقیم از کنه به انسان و روش چهارم انتقال از انسان ناقل به انسان سالم است. امیری درباره روش‌های پیشگیری از ابتلا به تب کریمه کنگو نیز گفت: مهم‌ترین رکن آن است که دام‌ها قبل از ذبح تحت نظارت سازمان دامپزشکی باشند و همچنین مردم از خرید گوشت غیر بهداشتی خودداری کنند. مصرف گوشت اگر درست طبخ نشده باشد و همچنین مصرف جگر خام شانس ابتلا به این بیماری را افزایش می‌دهد. همچنین گوشت دام پس از ذبح بهتر است به مدت ٢٤ ساعت در دمای چهار درجه سانتی‌گراد در یخچال نگهداری شود تا میزان ph آن کاهش یافته و اگر ویروسی در آن هست از بین رود. در سال ۹۷ تعداد ٨٤ مورد ابتلا به تب کریمه کنگو و هشت مورد فوت ناشی از این بیماری داشته‌ایم. یکی از مهم‌ترین تأکیدات ما ارائه آموزش‌های لازم به پرسنل کشتارگاه‌ها است تا از این طریق بتوانیم شاهد کاهش آمار ابتلا به این بیماری باشیم. کارکنان این مراکز باید در استفاده از وسایل حفاظت شخصی و رعایت قرنطینه دام مشکوک به آلودگی به ویروس و... اهتمام ورزند.

اپلیکیشن جعلی اندرویدی (Updates for Samsung) با بیش از ۳۰ هزار کاربر ایرانی

اپلیکیشن جعلی بروزرسانی اندروید با عنوان **Updates_for_Samsung** که از طریق فروشگاه گوگل پلی منتشر شده است تا به حال بیش از ۱۰ میلیون تلفن همراه اندرویدی را آلوده کرده است. این اپلیکیشن در فروشگاه‌های اپلیکیشن ایرانی نیز منتشر شده و توسط حدود ۳۰ هزار نفر دریافت شده است. این اپلیکیشن هیچ ارتباطی با شرکت سامسونگ ندارد. کاربران می‌توانند در این اپلیکیشن نسخه خاص Firmware خود را جستجو کنند و اپلیکیشن در ازای ارائه بروزرسانی مربوطه، درخواست پرداخت پول می‌کند. محققی از گروه امنیتی CSIS، جزئیات این اپلیکیشن جعلی را منتشر کرده است و آن را به فروشگاه گوگل پلی گزارش داده است. در حال حاضر این اپلیکیشن از فروشگاه گوگل پلی حذف شده است. اطلاع‌رسانی جهت حذف این اپلیکیشن به فروشگاه‌های ایرانی نیز صورت گرفته است.

آسیب‌پذیری‌های چندگانه اجرای کد در زیرساخت سرور Lenovo

محققان اخیراً چندین آسیب‌پذیری را در زیرساخت‌های نرم‌افزاری **Lenovo** کشف کرده‌اند. شرکت امنیتی ایتالیایی **Swascan** که این آسیب‌پذیری‌ها را کشف کرده است، تابحال هیچ جزئیاتی از نرم‌افزارها و محصولات تحت‌تاثیر این آسیب‌پذیری‌های **Lenovo** را منتشر نکرده است و تمام این آسیب‌پذیری‌های گزارش داده شده توسط تیم امنیتی **Lenovo** مورد ارزیابی قرار گرفته و همچنین رفع شده است. در مجموع ۹ آسیب‌پذیری شناسایی شده است که دو مورد آن بحرانی و هفت مورد آن در سطح متوسط طبقه‌بندی شده است. مهاجمان می‌توانند از این آسیب‌پذیری‌ها برای اجرای کد دلخواه و خواندن اطلاعات حساس کاربران در سیستم استفاده کنند. این آسیب‌پذیری‌ها شامل محدودسازی نامناسب عملیات در محدوده بافرهای حافظه، دسترسی به مقدار یک آدرس اشاره‌گر تهی، اعتبارسنجی ورودی نامناسب، خنثی‌سازی و بی‌طرف کردن نامناسب عناصر خاص استفاده شده در خط فرمان سیستم‌عامل، احراز هویت نامناسب و آسیب‌پذیری **use After Free** می‌باشد. کسب پایداری در سیستم قربانی با کمک اسکریپت **AutoIt** انجام می‌شود. این اسکریپت در قالب یک فایل اجرایی با نام **gvg.exe** به ورودی‌های **AutoRun** در رجیستری ویندوز اضافه می‌شود. در نتیجه در هر بار راه‌اندازی مجدد سیستم، بدافزار به طور خودکار اجرا می‌شود. همچنین پژوهشگران متوجه فایلی با نام **AAHEP.txt** شدند که تمامی دستورالعمل‌های مرتبط با بدافزار ثبت‌کننده صفحه کلید **Hawkeye** در آن قرار دارد. آخرین نسخه این بدافزار، **HawkEye Reborn v۹** است که می‌تواند اطلاعات را از برنامه‌های مختلف دریافت کند و سپس از طریق پروتکل‌هایی مانند **FTP**، **HTTP** و **SMTP** آن‌ها را برای اپراتورهای خود ارسال کند.

گسترش تروجان FlawedAmmyy از طریق فایل‌های اکسل مخرب

مایکروسافت عملیات سایبری جدیدی را شناسایی کرده است که برای انتقال تروجان با دسترسی از راه دور FlawedAmmyy RAT به عنوان payload نهایی، از یک زنجیره آلوده‌سازی پیشرفته بهره می‌برد. حملات با ارسال یک ایمیل حاوی پیوست اکسل (XLS) آغاز می‌شوند. حملات پیشین که بدافزار FlawedAmmyy را منتقل می‌کردند توسط عوامل تهدید TA۵۰۵ انجام شده بودند. در این حملات با اجرای موفق درپشتی، مهاجم سیستم هدف را تحت کنترل خود در می‌آورد و می‌تواند فایل‌های قربانی را مدیریت کند و از صفحه اسکرین شات بگیرد. در حملاتی که اخیرا شناسایی شده، از فایل‌های XLS مخرب در ایمیل‌ها استفاده شده است. این فایل‌ها پس از اجرا به طور خودکار یک ماکرو را اجرا می‌کنند که این ماکرو فایل msiexec.exe را اجرا می‌کند. فایل msiexec.exe برای دانلود و نصب بسته‌های MSI و MSP در ویندوز به کار می‌رود. این فایل سپس یک فایل اجرایی دیگر با نام wsus.exe را رمزگشایی و در حافظه اجرا می‌کند. این زنجیره در نهایت منجر به رمزگشایی و اجرای payload نهایی در حافظه می‌شود.

payload نهایی که مستقیما به حافظه منتقل می‌شود همان بدافزار FlawedAmmyy است. از قابلیت‌های FlawedAmmyy می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- کنترل از راه دور دسکتاپ
- مدیریت فایل‌های سیستم
- پشتیبانی از پراکسی
- گفتگوی صوتی

در اوایل سال جاری نیز گروه TA ۵۰۵ تروجان FlawedAmmyy را از طریق اسناد اکسل مخرب و حاوی کد ماکرو منتشر کرده بود که به سختی با کنترل‌های امنیتی استاندارد قابل شناسایی بود.

تیم امنیت مایکروسافت به تازگی هشداری را درباره عملیات انتشار بدافزار Astaroth منتشر کرده است. در حمله انجام شده تروجان Astaroth در یک فرایند اجرای بدون فایل (fileless) منتقل شده است که شناسایی آن توسط راه‌کارهای ضد ویروس سنتی به سختی انجام می‌شود. این حملات توسط تیم نرم‌افزار ضد ویروس ویندوز به نام Windows Defender ATP شناسایی شده است. حملات زمانی نمایان شدند که میزان استفاده از ابزار خط فرمان مدیریتی ویندوز (WMIC) به طور ناگهانی افزایش یافت. این ابزار قانونی در تمامی نسخه‌های مدرن ویندوز وجود دارد، اما افزایش ناگهانی در استفاده از آن بیانگر یک الگوی خاص حمله بدافزاری است.

در این حملات سایبری یک عملیات اسپم گسترده مشاهده شد که در ایمیل‌های ارسالی یک لینک به یک فایل میانبر LNK وجود داشت. زمانی که کاربر این فایل را دانلود و اجرا کند، ابزار WMIC اجرا خواهد شد و سپس دامنه گسترده‌ای از ابزارهای قانونی ویندوز، یکی پس از دیگری اجرا می‌شوند. این ابزارها کدهای اضافی را اجرا می‌کنند و خروجی یک ابزار به ابزار دیگر منتقل می‌شود که هر فرایند به تنهایی در حافظه و بدون ذخیره‌سازی هیچ فایلی انجام می‌شود. به این فرایند، اجرای بدون فایل گفته می‌شود که این کار شناسایی بدافزار توسط راهکارهای امنیتی سنتی را مشکل می‌کند، زیرا هیچ فایلی در سیستم وجود ندارد که مورد اسکن ضد ویروس قرار گیرد. در انتهای فرایند آلوده‌سازی، تروجان Astaroth دانلود و اجرا می‌شود. این تروجان یک سارق اطلاعات شناخته شده است که می‌تواند اطلاعات احراز هویت تعداد زیادی از برنامه‌ها را دریافت و به یک سرور راه دور ارسال کند. Astaroth اولین بار در سال ۲۰۱۸ شناسایی شد. همچنین تکنیک استفاده شده در این تروجان، در سه سال گذشته مورد توجه توسعه‌دهندگان بدافزارها قرار گرفته است. افزایش استفاده از تکنیک‌های مخفی مانند اجرای بدون فایل، توسعه راهکارهای ضد ویروس را از حالت سنتی شناسایی امضای فایل به رویکرد مبتنی بر رفتار تغییر می‌دهد.

کشف عملیات انتشار تروجان Astaroth توسط مایکروسافت

مهم‌ترین بروزرسانی های ماه جاری شرکت‌های تولید کننده سخت افزار و نرم افزار

شرکت Dell یک آسیب‌پذیری با سطح خطر بالا در نرم‌افزار از پیش نصب شده SupportAssist در رایانه‌های خود را رفع کرده است. به کاربران توصیه شده تا در صورتی که ویژگی بروزرسانی خودکار آن‌ها غیرفعال است، نسخه جدید این نرم‌افزار را به صورت دستی نصب کنند. اخیرا یک آسیب‌پذیری با شناسه CVE-۲۰۱۹-۱۲۲۸۰ در این نرم‌افزار شناسایی شده است که به یک مهاجم با دسترسی راه دور اجازه می‌دهد تا یک فایل DLL امضا نشده و دلخواه را در یک سرویس که به عنوان SYSTEM اجرا می‌شود، بارگذاری کند. همچنین مهاجم با استفاده از درایور کرنل PC-Doctor می‌تواند در حافظه فیزیکی تغییرات ایجاد کند.

شرکت اوراکل اخیرا وصله‌ای را برای یک آسیب‌پذیری اجرای کد از راه دور منتشر کرده است که برخی نسخه‌های WebLogic Server را تحت تاثیر قرار می‌دهد. بهره‌برداری از این باگ منجر به دور زدن نقص قبلی اصلاح شده در WebLogic Server می‌شود. این نقص با شناسه CVE-۲۰۱۹ -۲۷۲۹ ردیابی می‌شود و به گفته پژوهشگران، مهاجمین در حال سوء استفاده از آن در حملات هستند. این آسیب پذیری قابل بهره‌برداری بدون نیاز به احراز هویت و با دسترسی از راه دور است.

موزیلا دو به‌روزرسانی امنیتی جهت رفع دو آسیب‌پذیری روز صفرم بحرانی منتشر ساخته است. این آسیب‌پذیری‌ها به همراه یکدیگر کار می‌کنند و به طور گسترده‌ای در حمله به کارکنان Coinbase و سایر سازمان‌های رمزنگاری، مورد سوءاستفاده قرار گرفته‌اند. اولین آسیب‌پذیری روز صفرم موزیلا، یک آسیب‌پذیری سردرگمی نوع (type confusion) است و زمانی رخ می‌دهد که اشیای JavaScript به دلیل اشکالاتی در Array.pop، دستکاری شوند. این آسیب‌پذیری، علاوه بر اجرای کد دلخواه، به احتمال زیاد برای اسکریپت‌نویسی متقابل جهانی (UXSS) نیز می‌تواند مورد سوءاستفاده قرار گیرد؛ اما به هدف مهاجم بستگی دارد. دومین آسیب‌پذیری روز صفرم که موزیلا آن را با عنوان دوزدن جعبه‌شنی توصیف می‌کند، به عاملین مخرب اجازه می‌دهد فرایندهای حفاظت‌شده‌ی Firefox را دور بزنند و کد دلخواه را اجرا کنند. این حملات برای هر دو کاربران سیستم‌عامل‌های مک و ویندوز طراحی شده‌اند.

شرکت سیسکو وصله مربوط به چندین آسیب‌پذیری در سطح بحرانی و شدید موجود در محصولاتش از جمله SD-WAN، DNA Center، TelePresence، StarOS، RV router، Prime Service Catalogو Meeting Server را منتشر کرد. محصول DNA Center این شرکت، تحت‌تاثیر یک آسیب‌پذیری بحرانی قرار دارد که به یک مهاجم شبکه، اجازه دور زدن احراز هویت و دسترسی به سرویس های داخلی بحرانی را می‌دهد. رابط کاربری خط فرمان (CLI) در محصول SD-WAN هم دارای یک آسیب‌پذیری بحرانی است که می‌تواند توسط یک مهاجم محلی برای افزایش سطح دسترسی به روت و تغییر دلخواه پیکربندی سیستم مورد بهره‌برداری قرار گیرد. این محصول SD-WAN تحت‌تاثیر یک آسیب‌پذیری در سطح شدید دیگر قرار دارد که امکان افزایش سطح دسترسی از طریق رابط کاربری تحت وب vManage را فراهم می‌کند. این محصول با یک آسیب‌پذیری در سطح شدید دیگر هم روبروست که به مهاجم از راه دور و احراز هویت شده، اجازه اجرای دستورات با سطح دسترسی روت را می‌دهد. یک آسیب‌پذیری شدت بالا نیز که منجر به ایجاد شرایط منع سرویس می‌شود، در سیستم‌عامل StarOS و چندین RV router کشف شده است که می‌تواند بدون احراز هویت از راه دور مورد بهره‌برداری قرار گیرد. دیگر آسیب‌پذیری‌های شدید که در هفته جاری توسط سیسکو رفع شده‌اند، عبارتند از یک آسیب‌پذیری CSRF در نرم‌افزار Prime Service Catalog و یک

آسیب‌پذیری تزریق دستور در Meeting Server و نرم‌افزارTelePresence سیسکو همچنین بیش از دوازده آسیب‌پذیری در سطح متوسط را رفع کرده است. همچنین سیسکو وصله آسیب‌پذیری بحرانی موجود در رابط کاربری تحت وب نرم‌افزار IOS XE خود را منتشر کرد. این آسیب‌پذیری می‌تواند به مهاجم احراز هویت نشده و از راه دور اجازه اجرای حملات CSRF روی سیستم آسیب‌پذیر را بدهد.

شرکت مایکروسافت بروزرسانی، شامل ٤ هشدار امنیتی و رفع ۸۸ آسیب‌پذیری است که ۲۱ مورد از آن‌ها به‌عنوان بحرانی طبقه‌بندی شده‌اند را منتشر کرده است. برخی از این هشدارهای امنیتی شامل درایورهای بروزشده و نرم‌افزاری هستند که آسیب‌پذیری‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری شخص ثالث مانند Adobe Flash Player را رفع می‌کنند. مایکروسافت با انتشار این بروزرسانی، چهار آسیب‌پذیری روز صفرم را رفع کرد.

همچنین مایکروسافت آسیب‌پذیری مهمی را در برنامه Outlook در سیستم‌عامل اندروید رفع کرده است. آسیب‌پذیری یک نقص تزریق اسکریپت از طریق وب‌گاه (XSS) است و در نحوه پردازش پیام‌های ایمیل ورودی وجود دارد.

- بروزرسانی امنیتی مایکروسافت برای محصولات در درجه حساسیت بحرانی به صورت زیر بوده است.
- ChakraCore
- Microsoft Edge
- Internet Explorer
- Windows

شرکت اینتل در بروزرسانی امنیتی یک آسیب‌پذیری در محصولاتش را رفع کرد. یک آسیب‌پذیری خطرناک در Intel Processor Diagnostic کشف شده است که این آسیب‌پذیری امکان ارتقای سطح دسترسی را از طریق نرم‌افزار می‌دهد.

شرکت گوگل وصله‌هایی برای سیستم‌عامل اندروید منتشر کرد تا به‌طور کلی، ۳۳ آسیب‌پذیری که شامل ۹ آسیب‌پذیری بحرانی است، رفع کند. این آسیب‌پذیری‌ها بر روی اجزای مختلف اندروید ازجمله سیستم‌عامل اندروید، چارچوب، کتابخانه، چارچوب رسانه‌ای و همچنین مؤلفه‌های کوالکام تأثیر می‌گذارند.

Adobe بروزرسانی‌های امنیتی ماه جولای سال ۲۰۱۹ خود را جهت رفع آسیب‌پذیری‌های نرم‌افزارهای Bridge CC، Experience Manager و Dreamweaver منتشر ساخته است.

بدافزار اندرویدی جدید که با استفاده از گوگل کروم، وب‌سایت‌های مخرب را از طریق اعلان‌ها بارگذاری می‌کند

بدافزار جدیدی در گوگل پلی کشف شده است که کاربران را به وب‌سایت‌های مخرب هدایت می‌کند و به شکل منظم برایشان اعلان‌های تبلیغاتی قرار می‌دهد. این بدافزار به صورت پنهان و تحت نرم‌افزار رسمی برندهای مشهور توزیع شده است.

اعلان‌های وب یک ویژگی است که به وب‌سایت‌ها اجازه می‌دهد که اعلان‌هایشان را برای کاربران ارسال کنند، حتی اگر وب‌سایت مربوطه باز نباشد. مهاجمان هم با انتشار تبلیغات و اعلان‌های جعلی و کلاهبرداری که از وب‌سایت‌های هک‌شده و مخرب می‌آیند، از این ویژگی سوءاستفاده می‌کنند.

تروجان Android.FakeApp.174 یکی از اولین بدافزارهایی است که به مهاجمان کمک می‌کند تا تعداد بازدیدکنندگان این وب‌سایت‌های جعلی و مخرب را افزایش دهند و همچنین اعلان‌هایشان را برای کاربران تلفن‌های هوشمند و تبلت‌ها نیز به اشتراک بگذارند.

محققان دو نوع از این نرم‌افزارها را در فروشگاه گوگل کشف کرده‌اند که وب‌سایت‌های مخرب را از طریق مرورگر کروم بارگذاری می‌کنند و چندین تغییر مسیر را به صفحات برنامه‌های مختلف وابسته انجام می‌دهند.

هر یک از صفحات بازدید شده، اعلان‌هایی را به کاربران نشان می‌دهند و به کاربران اطلاع می‌دهد که این اعلان‌ها برای اهدافی مثل احراز هویت هستند. همین امر منجر به افزایش تعداد اشتراک‌های موفق مهاجمان می‌شود.

هنگامی که اشتراکی تایید می‌شود، وب‌سایت‌ها شروع به قرار دادن اعلان‌های جعلی مختلفی از جمله جوایز نقدی، پیام‌های انتقال، پیام‌های جدید در رسانه‌های اجتماعی و تبلیغاتی شامل طالع بینی، کالاها و خدمات و یا حتی اخبار مختلف می‌کنند. این اعلان‌های جعلی به نظر خیلی واقعی می‌آیند و از طرف سرویس‌های آنلاین محبوب هستند و همچنین لینک وب‌سایتی معتبری که اعلان مربوطه از آن می‌آید را هم دارند که منجر به، معتبر به نظر رسیدن آن‌ها می‌شود.

با کلیک کردن کاربر بر روی لینک اعلان‌های مورد نظر، آن‌ها به صفحه با محتوای مخرب هدایت می‌شوند که شامل تبلیغات مختلف، فروشگاه‌های شرطبندی، برنامه‌های مختلف فروشگاه گوگل پلی، تخفیف‌ها، نظرسنجی‌های جعلی آنلاین و سایر منابع آنلاین دیگر می‌شود که بر اساس کشور کاربر قربانی، متفاوت است.

کاربران باید هنگام بازدید از وب‌سایت‌ها مراقب باشند و در اعلان‌های مختلف و مشکوک، مشترک نشوند. همچنین به کاربران اندرویدی که قبلاً برای اعلانی مشترک شده‌اند، توصیه می‌شود که مراحل زیر را برای خلاص شدن از این اعلان‌های اسپم انجام دهند.

معرفی کتاب

شمارش معکوس تا روز صفرم

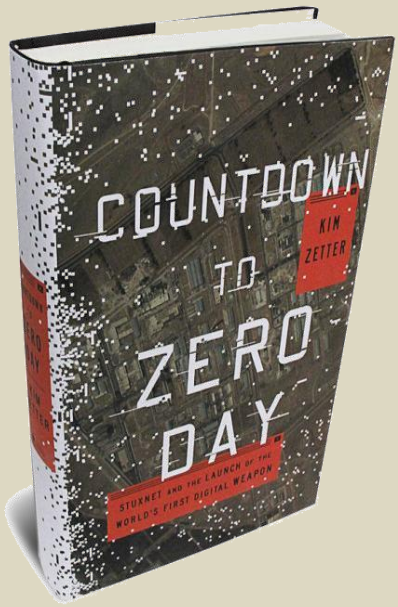

کیم زتر، در این کتاب -شمارش معکوس تا روز صفرم- به بررسی ابعاد فنی، سیاسی، راهبردی و بازتاب رسانه‌ای اجرای این عملیات از سوی آمریکا و کشف آن از سوی ایران، می پردازد.

کیم زتر(Kim Zetter)، روزنامه‌نگار معروف امنیت سایبری در کتاب شمارش معکوس تا روز صفرم، به نقل ماجرای تلاش آمریکا و اسرائیل برای حمله ویروسی به تاسیسات هسته ای ایران می‌پردازد. این اثر مکتوب نشان می‌دهد که یک حمله سایبری مخرب موفقیت آمیز، می تواند به اندازه صدها بمب و موشک، خسارت به بار آورد.

شمارش معکوس تا روز صفرم، روایت خود را از شناسایی ابتدایی نقص فنی در سانتریفیوژهای نطنز در سال ۲۰۱۰، آغاز می‌کند و با پرداختن به کشف کدهای مخرب از سوی یک شرکت امنیت سایبری بلاروسی و آنالیز فعالیت کرم استاکس‌نت، ادامه می‌یابد.

بسیاری از محققان امنیت سایبری جهان، بعدها این حمله را که نخستین تلاش رسمی دولت‌ها برای تخریب فیزیکی زیرساخت‌های حیاتی یک کشور با استفاده از عملیات سایبری به شمار می‌رفت، مخرب‌ترین عملیات سایبری زمان خود اعلام و ابعاد پیچیدگی آن را بی نظیر توصیف کردند.

با وجود محوریت مسئله حمله بدافزاری استاکس‌نت، این کتاب به چالشی بسیار بزرگتر و فراتر از این حمله می پردازد. زتر در این نوشتار، با بررسی موردی عملیاتی چون استاکس‌نت، به توصیف آینده مناقشات سیاسی و جنگ‌های دیجیتال می پردازد.

طرح‌های کسر خدمت سربازی

به اطلاع می‌رساند که سازمان پدافند غیرعامل کشور (مرکز مطالعات پدافند غیرعامل کشور و مرکز مطالعات فنی و مهندسی پایداری ملی کشور) برای دانش‌آموختگان و فارغ‌التحصیلان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری طرح‌هایی برای کسر خدمت سربازی و نخبگی (جایگزین خدمت سربازی) در نظر گرفته است. علاقمندان می‌توانند علاوه بر مراجعه به وب‌سایت‌های مربوطه با مراجعه به اداره کـل پدافند غیرعامل استـانداری آذربایجان شرقی از روند ثبت‌نام مطلع شوند.

- وب سایت مرکز مطالعات فنی و مهندسی پایداری ملی کشور:
  http://mafpa.ir/
- وب سایت مرکز مطالعات پدافند غیرعامل کشور:
  http://www.pdrc.ir

سایت های مرتبط با پدافند غیرعامل	
وب سایت پایداری ملی	http://www.paydarymelli.ir
مرکز مطالعات پدافند غیرعامل	http://www.pdrc.ir
استانداری آذربایجان شرقی – پدافند غیرعامل	http://ostan-as.gov.ir/?PageID=42
پلیس فتا	http://www.cyberpolice.ir/
مرکز مطالعات فنی و مهندسی پایداری ملی	http://mafpa.ir/
سایت دومین کنفرانس ملی پدافند سایبری	hamayesh.iau-maragheh.ac.ir/cp2018

جهت دسترسی به آرشیو نشریه به این لینک مراجعه فرمایید.